

DE AVONDBODEN

ABONNEMENT

AAN HET BUREAU VAN HET BLAD,
Warmoesstraat, N°. 208.

En bij alle Boekhandelaars en Postkantoren van het Rijk.

Brieven, Gelden, enz., moeten franco
worden ingezonden.

ALGEMEEN NIEUWSBLAD

PRIJZEN

VOOR 3 MAANDE

te Amsterdam..... f 1.75
en Buitensteden franco..... f 2.
Advertentien..... f 1.75.
Elken regel meer..... 25.
REGEL voor elke advertentie en herhaling..... 35.

voor Staatkunde, Handel, Nijverheid, Landbouw, Kunsten en
Wetenschappen.

Bij dit Nummer behoort een Bijvoegsel.

NIEUWE BIJDRAGEN TOT DE BEREKENINGEN VAN DE EVENTUELE WAARDE DER AANDEELEN VAN DEN RIJN-SPOORWEG.

De benaming *Rijn-Spoorweg* schijnt allengskens het burgerrecht te verkrijgen; inderdaad is zij, althans voor het gehoor, verre verkieslijker boven dien van *Arnhemmer* spoorweg, als zijnde veel gemakkelijker voor de uitspraak, en tevens geschikt, om onaangename verwarringen met de *Haarlemmer* spoorweg-aandeelen te verhoeden. Wij mogen niet nalaten, bij deze gelegenheid aan te merken, dat de Amsterdamsche beurs, over het algemeen, zeer gelukkig is in de keuze der benamingen van de aldaar nieuw ter markt komende effecten. *Metaliek* (1) (het papier, waarvan Oostenrijk na den herstelden vrede het eerst den interest in klinkende munt, in *Metal*, voldeed,) *integraal*, *doode schuld*, zijn alle veelbetekenende woorden, die, zonder dat misschien de eerste uitvinder derzelve daaraan gedacht heeft, zekeren invloed op de loopbaan van het aldus gedoopte effect moesten uitoefenen. Men zal niet ontkennen, dat op een tijdstip, waarin men aan niets anders dan bijkans waardelooze betalingen in papier gewoon was, het heldere woord *Metaliek* eenen bijzonder aangename klank moest hebben, en dat, daarentegen, de duistere benaming *doode schuld* weinig uitlokkends heeft, om levendige, vruchtbrengende kapitalen daarin te doen beleggen. Het woord *integralen* sluit, als ware het, elken twijfel aan de mogelijkheid eener niet-betaling uit, terwijl *gereddeerde*, *getiereerde schuld*, enz., gestadig aan het noodlottige van haren oorsprong herinneren. — De uitdrukking *Rijn-Spoorweg* komt veel meer met het eigenlijke doel der onderneming overeen, hetwelk voorzeker minder is den weelderigen inwoners der rijke Amstelstad de gelegenheid te verschaffen tot meer snelle en gemakkelijke uitstappen naar de lievelijke streken van Gelderland, dan om eenen in al de jaargetijden bruikbaren en naar evenredigheid goedkoopere weg daar te stellen tusschen de aanzienlijke wereld-koopstad en den magtigen stroom, aan welken zij een groot gedeelte harer schatten verschuldigd is. Derhalve nog één woord over de *Rijn-Spoorweg*-aandeelen.

De tabellen, berekeningen en bijgevoegde aanmerkingen in de *Avondboden* N°. 172, 180, 182 en 186 hebben, nógelijk, tot de algemeenste schatting der waarde van deze aandelen iets bijgedragen. (2) Men behoeft echter niet uit het oog te verliezen het onderscheid tusschen *werkelijke waarde* en *beursprijs*, hetwelk bij nieuw uitgekomen effecten meestal bestaat, en somtijds zelfs zeer aanzienlijk is. Zoo stonden, bijv., de 5 pCt. Russische effecten uit de leeningen van 1831 en 1833 in de eerste jaren na derzelve uitgifte 10, 12, ja tot 15 pCt. minder in prijs, dan de oude, voor het grootste gedeelte reeds sedert lang in vaste handen gekomen Russische obligatiën, terwijl het verlies op den, tegen twee gulden berekend, zilveren roebel nauwelijks zes pCt. bedroeg; — tegenwoordig is de prijs der beide soorten tamelijk gelijk. Zoo stonden ook nog in het laatstverig jaar de Weener f 500 aandelen bijna 100 gulden per stuk beneden de waarde, die zij hadden naar den maatstaf van rente der meeste andere Oostenrijksche publieke effecten; zoo staan nog heden de Poolse f 500 aandelen uit de aanzienlijke laatste leening beneden de f 140 N. Ct., terwijl dezelve, in vergelijking met

(1) Alvorens deze korte en gepaste benaming van Holland naar Duitschland overkwam, werden deze effecten aldaar genooterd en verhandeld, als: *Preussische*, uit de *conversion van oude in papieren geld rentgevende schuld*, en *aan papieren munt* (*Wiener* *Währung*) voortgesproten, in *klinkende munt* rentgevende, 5 pCts. Staats schuldreken.

(2) Mogelijk ook iets tot den beursprijs. — Al ware het niets dan een louter toeval, het is niettemin streelend voor de Redactie, dat, van den dag af, waarop het publiek door middel van den *Avondbode* van de mogelijke vooruitzichten van het dividend herinnerd werd, hetwelk, begunstigd door de forsche, voor een enkel aandeel, tot eenige tonnen gouds kan klimmen, de prijs der aandelen, die tot op dat oogenblik, zonder de minste reactie, was achteruit gegaan, niet alleen meerdere vasthoudende verkreeg, maar zelfs enige procenten kwam. — Het Nederlandsch publiek is voor het grootst gedeelte te bekwaam, te ervaren en te nadenkende, dan dat het zon hebben behoeft de wezenlijke waarde dezer aandelen inlichting te onthouden; maar het is eigen aan des menschen aard, dat de indruk hem aangenaam en als geheel nieuw is, wanneer hij zijne eigene gedachten met de gebruykte letter in eenig algemeen verspreid werk duidelijk ontwikkeld, en merkbaar door nieuwe aanmerkingen bevestigd ziet.

de prijzen van alle andere soortgelijke aandelen, ten minste f 155 behoorden te gelden. Geene andere reden bestaat daarvoor, dan dat deze aandelen, waarvan eene massa van niet minder dan tweemaal honderd negen en zeventig duizend (oorspronkelijk 300,000) aandelen bestaat, nog niet in de handen van vaste houders zijn overgegaan. Indien de zoogenaamde Darmstadter en Nassausche aandelen, als uitzonderingen zijnde van dezen vrij algemeenen regel, reeds kort na hare uitgifte eenen zeer hoogen prijs bereikten en zich daarop nog al goed staande hielden, zoo is dit hoofdzakelijk daaraan toe te schrijven, dat er reeds lang, reeds sedert de aflossing der ook in Nederland bekend geweest zijnde Beijersche f 25 en f 10 aandelen, eene behoefte aan zulke kleine aandelen voor de dienende klasse in Duitschland bestond, in wier spaarpotten dan ook spoedig het grootste gedeelte dezer leeningen overging (3).

Bij de nieuwe spoorweg-aandeelen was buitendien, ten gevolge van den aard en de wijze van aanbesteding, eenige terugwerking op den beursprijs onvermijdelijk. Daardoor, dat, in weerspraak met de in Nederland bestaande aloude gewoonte, niet geheel het publiek ter onmiddellijke deelneming werd toegelaten, verlaauwde de geestdrift, die zich in het begin voor deze zuiver nationale onderneming had geopenbaard.

Onze voornemde berekeningen hebben althans een vrij algemeen bestaand vermoeden wederlegt; zij hebben duidelijk en overtuigend doen zien, dat de waarde der aandelen door eene hogere of lagere jaarlijksche opbrengst weinig verandering ondergaat, en, zoo men eene rente, van bij voorb. slechts 4 of 3 pCt. jaarlijks voor het daarin te beleggen kapitaal aanneemt, de waarde der Obligatiën zich bijna op dezelfde hoogte staande houdt, het zij de Spoorweg 6½ pCt. of 12 pCt., dus omtrent het dubbel, jaarlijks opbrengt. Zonder in de gebeurtenissen te willen vooruit loopen, of zich eenig bepaald oordeel nopens de werkelijke opbrengst aan te matigen, mag men toch de oplettenheid daarop vestigen, dat de speling tusschen 6½ en 12 pCt. groot genoeg is, om te veronderstellen, dat de opbrengst van eenen spoorweg, op welken reden, niet zonder reden, een vrij levendig vervoer en drokke passage verwacht, en waarvan de noodzakelijkheid en doelmattigheid door het Gouvernement en door alle de anders zoo verschillende organen der publieke meening eenparig erkend worden, zich waarschijnlijk binnen deze wijd uitgestrekte grenzen zal bewegen.

De steller dezer artikelen behoort gezinsins tot dezulken, die, verleid door den tinnelgeest des tijds, aan eene geldbelegging in zoogenaamde industriële aandelen, boven alle andere solide en voordeelige geldbelegging de voorkeur geven. Met vele andere beter onderrigte mannen houdt hij elke vermeerdering en verbetering der groote banen van gemeenschap hoogst nuttig voor het algemeen; maar zijn gevoelen zoude men, onder zekere voorwaarden, ten grieve van het publiek, zoo vele concessiën tot het aanleggen van nieuwe straatwegen, spoorwegen, stoomboorten enz. behooren te geven, als er maar door solide ondernemers gevraagd worden, aan hem zelve overlatende alle de nadeelige kansen van het waagstuk. Maar hij houdt daarom het nemen van aandelen in zoodanige werken, althans van die van werken, zoo reusachtig, als de spoorwegen van Parijs naar Calais, van Parijs naar Marseille enz., die honderden miljoenen vereischen, gezinsins voor eene geldbelegging, die aanbeveling verdient. Men kan zeer levendig wenschen en er het hoogst belang in stellen, dat zeker plan tot stand kome, zonder nogtans in het minste of geringste te gelooven, dat de werkers er uit van zullen trekken. Wie wenscht niet, bij voorb., dat Nederlandsch hoofdstad niet een heursgebouw versierd worde, waardig aan haren aanzienlijken handel; dat daarmede verbonden worde een etablissement, wedijverende met het beroemde *Lloyd* en met de wel ingerigte *Hamburger Börsenhalle*? — Maar, daarom behoeft men nog niet aan het *winstgevende* van zulk eene wenschenwaardige instelling te gelooven. — Intusschen, wanneer wij zien, hoe gemakkelijk nog op dit oogenblik, waarin de grill naar aandelen eenigzins bedaald is, honderden miljoenen voor de groote spoorwegen in Frankrijk worden bijeengebragt; hoe dagelijks nieuwe grootsche aanbiedingen aan het gouvernement gedaan worden; hoe aan het hoofd derzelve de namen van bekende aanzienlijke huizen prijken; hoe deze, in hunne rondgaande brieven, aan de deelnemers een dividend van 7, 8 of 10 pCt., en zelfs nog meer met de grootste zekerheid voorspellen, een voor-

(3) Volgens de dagbladen, zijn van de aanzienlijke winsten tot dusverre een door eene kammerier, een door eene keukenmeid (beiden te Frankfurt) en een door eenen staknecht behaald; een ander is, zoo men beweert, in handen der ondernemers zelve gebleven.

uitzicht, hetwelk, als evenwigt tegen de daarmede verbonden gevaren, noodwendig moet bestaan, en hoe zelden wij deze voorspellingen eggen wederlegt of tegengesproken vinden: als wij dit alles opletten gade slaan, dan komen wij van zelve tot de vraag, waarom niet ook de spoorweg van Amsterdam over Utrecht naar Arnhem, en vervolgens naar de Pruisische staten, een zoodanig dividend zal kunnen opbrengen? Uit de garantie van Z. M. voor 4½ ten honderd interest kan immers niet worden afgeleid, dat de spoorweg niet meer dan 4½ pCt. zal opbrengen. Indien het niet overbodig was, zulk een verkeerd gevoelen te wederleggen, men zoude dan op de aandelen der Nederlandsche Handel-Maatschappij kunnen wijzen, die bij eene gelijke garantie in de laatste jaren 15 à 17 pCt. jaarlijks hebben opgebracht (4). De garantie van ten minste 4½ pCt. rente is eene groote geruststelling voor den houder; eene geruststelling, welke geen ander soortgelijk effect hem aanbiedt, en zij is te gewigtiger, omdat zij klaarblijkelijk te kennen geeft, hoe gunstig het Hoofd van den Staat over het winstgevende der onderneming denkt. Reeds vroeger heeft men aangemerkt, en te regt, dat de edelmoedigheid van Z. M. ten deze boven allen lof is verheven, en nimmer genoeg kan worden gewaardeerd; want, terwijl alle de voordeelen der hoogst gewigtige en kostbare onderneming uitsluitend aan de *geldschietters* en *vervolgers* aan het rijk te goede kome, neemt Hoogstdezelve alle de mogelijke nadeelige kansen op zich, en voor zijne rekening, en wie zou, hoewel zij niet zijn te voorzien, echter durven beweren, dat de kwade kansen niet tot het gebied der mogelijkheden behooren? Zou het b.v. niet mogelijk zijn, dat bij den, met reuzenschreden voortgaanden vindinggeest onzer eeuw, althans in werken van dien aard, iets uitgevonden werd, dat de spoorwegen benadeelt of verdringt, gelijk deze de gewone straatwegen, en in sommige streken zelfs de gemeenschap met stoomboorten in de schaduw gesteld hebben? Z. M. heeft zich met eene waarlijk koninklijke groothartigheid, ten beste der natie, tegen de gevaren van zulke mogelijkheden in de bres gesteld (5). Wat echter de *waarschijnlijkheid* van voordeel betreft, zoo kan er geen twijfel bestaan, of deze moet ieder, die op een enigzins verheven standpunt geplaatst is, bijzonder gunstig voorkomen. Het zoude niet strooken met de wereldkundige diepe financiële kennis en beradenheid van Z. M., den waarborg eener zaak te aanvaarden, die zich *a priori* naderlijk of ook slechts twijfelachtig vertoont. Daarom mag men, zonder aan het edelmoedige der Koninklijke tussenkomst in het minst afbreuk te doen, met gerustheid veronderstellen, dat Z. M. naar den gewonen loop van zaken heeft kunnen vooruitzien, niet in de noodzakelijkheid te zullen komen, eene opoffering uit Hoogstdezelv's eigene middelen te moeten brengen; althans geene, die niet binnen weinig jaren weder hersteld zal worden. De Koninklijke waarborg, wel verre van een dividend boven de 4½ pCt. uit te sluiten, moet veeleer de gepronde hoop daarop versterken. En toch — het is onbegrijpelijk, maar het is zoo — toch zien wij de aandelen van den Spoorweg naar Rotterdam, waarvan de concessie nog verwacht wordt, tegen veel hooger prijs en levendiger gevraagd. Wel is waar, komt bij deze de *geheele zuivere winst*, en bij den *Rijn-Spoorweg* slechts een vierde van de zuivere winst, als dividend aan de aandeelhouders te goede; maar wanneer men aanneemt, dat de Nederlandsche Spoorwegen minder opbrengen dan 6½ pCt. jaarlijks, dan zijn ook de aandelen Rotterdam den prijs van 122 pCt., dien zij tegenwoordig gelden, niet waardig (6); stelt men echter, dat de Nederlandsche Spoorwegen meer

(4) 4½ pCt. vaste rente, 7 of 8 pCt. extra uitdeeling en 3 à 4 pCts. reservefonds — zonder daarbij in aanmerking te nemen, wat boren dien tot aflossing van vroegeren achterstand gerekend is.

(5) Dit geveer van misschien een aanzienlijk gedeelte van *ruim acht tonnen gewis jaarlijks ten eenigzins dage* te moeten voldoen, komt ons eenigzins te belangrijk voor, om daarop de van eenen anderen kant gebegilde woorden: *aden erbarmelijken lof*, die er in het wagen van *eenig geld* zou kunnen gelegen zijn — toepasselijk te achten.

(6) Dit is de eigenlijke, de werkelijke prijs. Die der zoogenaamde concessiën, die veel minder is, doet hier niets af; want uit een dubbel oogpunt kan het daarvoor betaalde niet anders dan als premie beschouwd worden: in de eerste plaats, omdat de koper het betaalde (met uitzondering der op rekening van het kapitaal zelf reeds gestorte tien pCts.) nimmer terug krijgt, al worat ook de concessie geweigerd; in de tweede plaats, omdat hij, gelijk bij een gewoon premie-contract, de keuze heeft, bij het verlieden der concessie de aandelen tegen zekeren prijs (50 pCt.) al dan niet over te nemen. In het laatste geval behoeft hij slechts met zijner concipiën niet op te komen.

MENGEWERK.

EENE MUZE.

Het schrijven is voor de vrouwen eene bron van ellende en teleurstellingen, die alle eenen meer of min noodlottigen invloed op de rust en het geluk der ziel uitoefenen. Van tijd tot tijd ontmoet men wel gelukkige uitzonderingen, en men kan het voorbeeld van eenige vrouwen opnoemen, die, door het toeval of door bijzonder gunstige omstandigheden begunstigd, zonder onaangename wederwaardigheden zich eenen naam in de letteren hebben verworven; maar dit is een zeldzaam voorrecht, en voor ééne, die een zachten en gemakkelijken weg voor zich geopend ziet, zijn er honderd, die tegen eenen steilen berg moeten opklimmen. De meeste bezwijken onder weg, en wanneer degenen, die het doel bereiken, eenen blik achter zich werpen en al het goede zien, dat zij verloren hebben, om zoo weinig te winnen, is er niet een, die zich niet beklagt zulk eene moeijelijke reis te hebben ondernomen.

Al dit leed zal gewis niet openbaar worden, want de zwakken, even als de sterken, verlangen noodig hare wonder en begraven in hare ziel het geheim; dat de vrouwen het best weten te bewaren, het geheim harer smarten. Somtijds echter wordt zulks aan iemand, haar vertrouwen onwaardig, verhaald, en het is op deze wijze, dat de volgende geschiedenis ons ter oore is gekomen. De verbeelding heeft hiernaar hoogenaamd geen deel, en de belangstelling zal alleen op daadzaken rusten: slechts de namen hebben wij gemeend te moeten veranderen.

nicht niet naar de school vergezellen; hij bleef dus met haar buiten. Hij had haar wel meesters gegeven, maar de meest nabij gelegen stad was op zeven uren afstands, en de meesters konden van zoo verre niet komen. Het landgoed te verlaten, om in de stad te gaan wonen, was gansch onmogelijk, want de goede man bezat volstrekt niets anders dan dit landgoed, waarvan de opbrengst niet voldoende was, om hem behoorlijk in de stad te doen leven. De oom moest zich dus vergenoegen met THERESA alles, wat hij wist, te leeren, dat zich bij het lezen, schrijven en rekenen bepaalde; overigens gaf hij haar boeken, en THERESA, met een vlug verstand begaafd, voltooide zelve hare opvoeding. De onervaren vond had, onvoorzigtig genoeg, eene vrij groote bibliotheek, welke hij geërfd had, ter beschikking van zijne nicht gesteld; het meisje las alles door elkander, goed en kwaad, romans en verzen. De eenzaamheid van het buitenleven gaf aan alle die voortbrengselen van den geest zekere behoorlijkheid, die gewis niet zonder gevaar was. De vurige verbeelding van THERESA bevond zich tusschen twee gevaren; haar verstand en hart werden gelijktijdig bedreigd, maar de verbeelding, die het eerste vermaesterde, strekte zich gelukkig niet tot het laatste uit; hare dromen volgden de tederen en schitterende helden niet, die voor hare oogen zweefden, maar zij vond er vermaak in, om de schrijvers, die haar bekoorden, na te volgen; vooral had de poëzy voor haar veel aantrekkelijkheid, zij beproefde verzen te maken, en las deze haren voogd voor, die ze bewonderde. Dit was gezinsins een bewijs, dat de verzen goed waren, maar het was eene aanmoediging voor de jeugdige schrijfster, die aldus reeds een goedkeurend publiek, uit eenen enkelen man bestaande, bezat. Deze lof gaf eene hogere vlugt aan de Muzen van THERESA.

Nu de poëzy in het licht verscheen, was het de liefde zich niet lang wachten. THERESA ging soms naar de stad met haren voogd; zij ontmoette er eenen jeugdigen, die door hare bevaligheid werd bekoord, en dien zij weder bemiddelde. Deze, DERBOS geheten, bezat eenen vrij voordeelligen post; hij was van eene goede familie en zeer geschikt; hij kwam de hand van THERESA, en werd haar echtgenoot. Niet lang daarna kwam haar oom te sterfven, die haar zijn gering vermoegen naliet.

(want er is eene wereld, zelfs in de kleinste steden), en daar zij zag, dat de partijdige liefde van haren man trotsch op haar verstand was, trachtte zij zooveel mogelijk te schitteren, en dit gelukte haar wonder wel. De onderpoeft, de voornaamste man van de stad, had zich eertijds in de letteren eenen naam verworven, en was geheel onverwachts door de Juij-revolutie tot zijnen post verheven; om zich zijner geliefkoosde studien te herinneren, gaf hij letterkundige *soirées*, en elken Donderdag werd het hotel der prefectuur in een Athenaeum veranderd. In eene der zittingen las THERESA dichtregelen voor, die de levendigste toejuichingen verworven; het Athenaeum betoonde dezelve geestdrift, als wijlen de goede oom, en THERESA, hare portefeulle voor den dag halende, spreidde al hare letterkundige juweeltjes ten toon, en werd met lof overladen. Men noemde haar eene Muzen, en haar naam werd tot aan de uiterste grenzen van het departement roemvol bekend.

Weltra vond men zelfs, dat het onvergeeflijk was, zulk een talent voor zich te bewaren, en in eene kleine stad te begraven. De beste vrienden van DERBOS raadden hem, zich met zijne vrouw te Parijs te gaan vestigen. Parijs alleen was zulk eene vrouw waardig; daar alleen kon het genie zijner vrouw zich ten volle ontwikkelen. THERESA had wel dezelve gelachte, en haar man deelde in haar gevoelen, maar hij was ontvanger en kon zijnen pest niet opgeven.

« Uw post is niet der moeite waard, dat gij u daarom ophoudt, » zeide hem zijne vrienden, die wellicht hem denzelfden benadelden, « heeft uwe vrouw dan geene fortuin in hare geestvermogens? Hare verzen zullen u spoediger en zekerder dan de beste post verkrijgen. DERBOS liet zich eindelijk overreden; hij gaf zijne demissie en vertrok met zijne vrouw naar Parijs.

